

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.09.1972, sp. zn. 1 Tz 52/72, ECLI:CZ:NS:1972:1.TZ.52.1972.1

Číslo: 15/1973

Právní věta: I. Trest nápravného opatření možno ukladať len páchatelom, ktorí spáchali trestný čin s nižším stupňom nebezpečnosti pre spoločnosť, spravidla ešte neboli trestaní a ktorých spôsob života odôvodňuje predpoklad, že na splnenie účelu trestu postačí uloženie trestu tohto druhu. II. Pre uloženia ochranného protialkoholického liečenia podľa § 72 odst. 2 písm. b) Tr. zák. nestačí zistenie, že páchatel spáchal trestný čin v opilosti alebo v súvislosti s požívaním alkoholu. Ochranné protialkoholické liečenie možno uložiť len vtedy, ak sa súčasne zistí, že ide o páchatela, u ktorého má nadmerné požívanie alkoholických nápojov povahu choroby.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.09.1972

Spisová značka: 1 Tz 52/72

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nápravné opatření, Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 132 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR v neprospech obvineného V. H., zrušil Najvyšší súd SSR rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 1972 sp. zn. 6 To 180/72 a tomuto súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Trnave z 2. februára 1972 sp. zn. 5 T 65/72 bol obvinený V. H. uznaný za vinného z trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. a) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 19. januára 1971 v popoludňajších hodinách v objektoch Stavoindustrie v Trnave odcudzil bloky na 1000 litrov nafty a na 500 litrov benzínu, čím spôsobil uvedenej organizácii škodu 3050 Kčs.

Okresný súd odsúdil obvineného za tento trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov a pre výkon trestu ho zaradil do druhej nápravno-výchovnej skupiny.

Krajský súd v Bratislave zrušil rozsudkom z 28. marca 1972 sp. zn. 6 To 180/72 napadnutý rozsudok

okresného súdu vo výroku o treste a uložil obvinenému trest nápravného opatrenia v trvaní 8 mesiacov, pričom stanovil, že z odmeny patriacej obvinenému za prácu pripadá štátu 10.

Podľa § 72 odst. 2 písm. b) Tr. zák. uložil obvinenému ambulantné ochranné protialkoholické liečenie.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. generálny prokurátor SSR sťažnosť pre porušenie zákona. Navrhol v nej, aby Najvyšší súd SSR vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 Tr. por. a v ustanovení § 23 odst. 1, § 31 odst. 1 Tr. zák. v prospech obvineného. Poukázal na to, že krajský súd pri určení druhu trestu nedostatočne prihliadal na stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť a možnosť nápravy obvineného, keď mu uložil trest nápravného opatrenia, hoci obvinený bol už pre rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve dvakrát odsúdený a pre tento trestný čin bol už aj vo výkone trestu odňatia slobody. Vytýkal krajskému súdu, že v súvislosti s hodnotením obrany obvineného nebral do úvahy dôkazy svedčiace proti obvinenému a v rozpore s preukázanými skutočnosťami v spise sa nachádzajúcimi preценил kladné vlastnosti osoby obvineného.

Pokiaľ ide o uloženie ochranného ambulantného protialkoholického liečenia, poukázal generálny prokurátor SSR v podanej sťažnosti pre porušenie zákona na to, že krajský súd nezistoval, či sú u obvineného dané zákonné podmienky pre uloženie takéhoto ochranného opatrenia a že ochranné liečenie uložil len na základe obrany obvineného, ktorý tvrdil, že trestný čin spáchal pod vplyvom alkoholu.

Najvyšší súd SSR na základe podanej sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal podľa § 267 odst. 1 Tr. por. napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť pre porušenie zákona je opodstatnená z dôvodov v nej uvedených, hoci Najvyšší súd SSR na rozdiel od sťažovateľa vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 43 odst. 1 Tr. zák. a v ustanovení § 2 odst. 5 Tr. por., pokiaľ ide o uloženie ochranného ambulantného protialkoholického liečenia.

Podľa § 43 odst. 1 Tr. zák. nápravné opatrenie môže súd uložiť len v prípade, že tento zákon v osobitnej časti uloženie tohto trestu dovoľuje a ak so zreteľom na osobu páchatela a možnosti jeho nápravy uloženie trestu odňatia slobody na dosiahnutie účelu trestu nie je potrebné. Trestná sankcia v § 132 odst. 1 Tr. zák. uloženie takého trestu dovoľuje. Popri tejto skutočnosti však hlavnými kritériami pre uloženie či neuloženie trestu nápravného opatrenia sú osoba páchatela a možnosť jeho nápravy. Trest nápravného opatrenia je trestom s osobitným výchovným prvkom; má sa preto ukladať spravidla páchatelom ešte netrestným, ktorí vedú poriadny život pracujúceho človeka a dávajú záruku, že na splnenie účelu trestu podľa § 23 odst. 1 Tr. zák. postačí na ich nápravu takýto trest. Otázkou, či takýto trest (nápravné opatrenie) stačí na dosiahnutie účelu trestu, musí súd skúmať s prihliadnutím na požiadavky individuálnej i generálnej prevencie a musí brať do úvahy všetky kritériá stupňa nebezpečnosti činu a páchatela pre spoločnosť uvedené v § 3 odst. 4 Tr. zák. Z hľadiska individuálnej prevencie je potrebné, aby páchatel po výkone trestu nápravného opatrenia bez ďalších výkyvov viedol poriadny život pracujúceho človeka a z hľadiska generálnej prevencie je nutné, aby trest nápravného opatrenia výchovne pôsobil aj na ostatných členov spoločnosti.

Z hodnotenia osoby páchatela vyjadreného v posudku n. p. Stavindustria Najvyšší súd SSR zistil, že obvinený V. H., pokiaľ pracoval u tohto podniku a ako vlastný zamestnanec na škodu tohto podniku spáchal trestný čin, mal priemernú pracovnú morálku, snažil sa získať od zodpovedných pracovníkov aj potvrdenie takých prác, ktoré nevykonával, pridelenému vozidlu nevenoval dostatočnú starostlivosť, mal sklony k „čiernym jazdám“ a pod. Obvineného ďalej hodnotia ako človeka, ktorý je ziskuchtivý a má sklony ku krádežiam.

Podľa výpisu z registra trestov obvinený bol pred spáchaním tohto trestného činu odsúdený

Okresným súdom v Trnave pre trestné činy podľa § 132 odst. 1 písm. a) a § 133 odst. 1 Tr. zák. na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov, z výkonu ktorého bol podmienečne prepustený. Ani tento trest, ani predtým uložené a amnestované tresty odňatia slobody, či už nepodmienečný alebo podmienečný, alebo trest nápravného opatrenia, neboli pre obvineného dostatočným ponaučením, lebo krátko po osvedčení sa po podmienečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody znova spáchal úmyselný trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve.

Krajský súd preto pochybil, keď dospel k záveru, že so zreteľom na osobu páchatela a možnosti jeho nápravy uloženie trestu odňatia slobody na dosiahnutie účelu trestu nie je potrebné. O tento názor oprel krajský súd výrok o uložení trestu nápravného opatrenia. Tým porušil krajský súd zákon v ustanovení § 43 odst. 1 Tr. zák. V tejto súvislosti upozorňuje najvyšší súd SSR, že krajský súd zrejme v dôsledku jednostranného hodnotenia obrany obvineného v odôvodnení rozsudku nepodložene uvádza, že okresný súd precenil význam chráneného objektu a že sa obvinený pričínil o odstránenie následkov trestného činu, lebo odcudzené bloky dobrovoľne vrátil. Z trestného spisu (zo zápisnice na hlavnom pojednávaní) je zjavné, že obvinený stačil bloky na 500 litrov benzínu predať Š. H. za 500 Kčs a bloky od tohto občana vzali orgány VB, bloky na 1000 litrov nafty našli príslušníci VB vo vozidle obvineného. Svedok E. P. udal, že skôr ako prípad orgánom VB oznámil, požiadal obvineného, aby poškodenému podniku vrátil ukradnuté bloky, že v tom prípade vec VB neoznámí; obvinený však nielenže bloky dobrovoľne nevrátil, ale naopak, zaútočil na neho. Príslušníci VB potom v motorovom vozidle časť blokov našli.

Krajský súd podľa § 72 odst. 2 písm. b) Tr. zák. uložil obvinenému aj ochranné ambulantné protialkoholické liečenie. Tento výrok oprel krajský súd o tvrdenie obvineného, že trestný čin spáchal pod vplyvom alkoholu. Žiadne ďalšie dokazovanie v tomto smere pri zisťovaní skutkového stavu veci podľa § 2 odst. 5 Tr. por. krajský súd nevykonával.

Podľa § 72 odst. 2 písm. b) Tr. zák. môže súd uložiť ochranné liečenie, ak páchatel, ktorý sa oddáva nadmernému požívaniu alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, spáchal trestný čin v opilosti alebo v inom podobnom opojení alebo v súvislosti s požívaním alkoholu. To znamená, že ochranné protialkoholické liečenie možno uložiť iba vtedy, keď ide o páchatela, u ktorého má nadmerné požívanie alkoholických nápojov povahu choroby. Pre uloženie ochranného liečenia podľa § 72 odst. 2 písm. b) Tr. zák. teda nestačí len skutočnosť, že obvinený spáchal trestný čin pod vplyvom alkoholu.

Keď teda krajský súd uložil obvinenému aj ochranné protialkoholické liečenie bez zisťovania, či sa oddáva nadmernému požívaniu alkoholických nápojov a či požívanie alkoholických nápojov má znaky chorobného návyku, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 Tr. por. vo vzťahu k § 72 odst. 2 písm. b) Tr. zák.